

ONZE VINKEN.

DOOR

J. MOLENAAR.

(Vervolg van bladz. 337.)

De meest op het kneutje gelijkende vogel is het fratertje of heidebarmpje; het onderscheidt zich echter van het eerste daardoor, dat het in ons land niet broedt en alleen in den trektijd bij ons verschijnt. Zijn bakermat is het noorden van Groot-Brittanje en Scandinavie, vanwaar het in den winter tot zelfs in Zuid-Europa verhuist.

Het nestelt dicht bij den grond in struiken, ook schijnt het zich daar gaarne in op te houden; ik zelf heb eenmaal een exemplaar op de heide in Drenthe geschoten; dit was in 't laatst van October. Verder wordt het nog veel gevonden in bergachtige streken, waar de alpenplanten tusschen de steenen uitschieten. In het hooge noorden vereenigt het zich gaarne in den trektijd met de barmsijsjes en andere soorten. Reeds in het zuiden van Zweden is het geregeld wintergast; waaruit men moet opmaken, dat het zeer ongelijk wegtrekt en zich veelal naar omstandigheden regelt. Het is een tamelijk goede zanger en als kooivogel best zijn kost waard.

Beter zanger en schooner vogel is ontegenzeggelijk onze putter, tot nog toe alleen maar met name aangehaald. Hij is bovendien nog al gemakkelijk verkrijgbaar, en ik zou het ook bijna overbodig achten over hem nog het een en ander te zeggen, zoo het niet zijn levenswijze in de vrije natuur betref.

Onze putter, wie zou ook dezen niet kennen? Gezellig en altijd vrolijk, zijn deuntje zingend, of wel zijn kost verdienende met kruien en

waterophalen. Hoe aardig dit ook schijne, vind ik hem veel bevaliger in het ruime veld, in kleine planten en distelen omklauterende en daar behendig zijn gymnastische toeren uitvoerende, behendige klimmer als hij is.

Dikwijls heb ik hem even als de sijsjes slapende tegen de traliën mijner kooi zien hangen; dit schijnt hem even gemakkelijk te vallen als op een tak te zitten.

Hoe fantastisch ook gekleed, een dichterlijke droomer is hij volstrekt niet; daarom houdt hij liefst van opene vlakten, hier en daar met boomen bezet; zoo ook vindt men hem aan de wegen bij huizen en tuinen; dichte bosschen bewoont hij niet; van daar ook dat hij het liefst in hooge boomen nestelt, zooals populieren, dikwijls wel twaalf meter boven den grond. Meestal wordt het nest in de kruin van een boom aangelegd. Dit is gewoonlijk het werk van het wijfje, waarbij het mannetje liefst wat zingt en kwinkleert, om later, als het wijfje zit te broeden, het haar zoo aangenaam en gemakkelijk mogelijk te maken door haar het eten aan huis te bezorgen.

In Mei leggen zij eieren. Zij blijven nog lang nadat de jongen zijn uitgevlogen deze oppassen, en voeden ze hoofdzakelijk met insecten. Uit de langdurige zorg, die de ouders aan de jongen besteden, volgt wellicht dat ze maar eens in 't jaar broeden.

In het najaar vereenigen zij zich in troepjes, soms wel van honderden, om dan, volgens SCHLEGEL, in September het zuiden op te zoeken en in April weder te keeren.

Volgens DE GAVERE en VAN BEMMELEN zouden onder hen kanarievogels gezien zijn.

De putter broedt in verschillende provinciën van ons land, zoo als N. Holland, Brabant en Zeeland; overigens vindt men hem in vele landen. Van Midden-Zweden af bewoont hij geheel Europa, Spanje niet uitgezonderd, waar BREHM hem zelf heeft aangetroffen. Verder leeft hij nog in Noordwest-Afrika, op de Kanarische eilanden, Madera, in een groot deel van Azië, van Syrië af tot Siberië; — GUNDLACH ontmoette den putter in troepjes op Cuba.

Vele ornithologen, ook onder de Duitschers, meenen dat er twee soorten van putters bestaan, waarvan de een iets grooter zou zijn en die in Holland bloemputters worden genoemd. Ik voor mij betwijfel dit ten zeerste; veelal kan het verschil liggen aan den ouderdom en het geslacht; de geslachten toch gelijken sterk op elkander. Vergissin-

gen van dien aard zijn meer voorgekomen, ook bij andere vogelsoorten, omdat men ze niet genoeg en geregeld in het wild heeft kunnen nagaan; want in kooien geeft een onderzoek van dien aard meest geen zuivere uitkomst. Zoo zal b. v. de borst van den putter, na lang gevangen geweest te zijn, donkerder van kleur worden; dit zelfde ondervindt men bij vele soorten, hoe goed ook gevoed en behandeld. ¹

Een waardig tegenhanger van den putter op gebied van schoonheid is de goudvink. Ofschoon zij beiden onder de prachtigste vogels behooren, verschillen zij toch zeer in uiterlijken vorm; zoo slank de putter is, zoo zwaar en dik is de goudvink. Het is niet te verwonderen dat de Duitschers hem om zijn gezetheid en karakteristiek uitzien "domheer" hebben genoemd.

Als "domheer" is hij dan ook het liefst in zijn groenen tempel onder de gewelven van een altijd groenenden plantentooi van den of spar, wier rijzige stammen als zuilen dienst doen; daar heeft zijn wieg gestaan, daar zwiert hij in den zomer rond in gezelschap zijner jongen, onder zang en vroolijkheid geteeld. Aan dartelheid ontbreekt het hem niet; altijd even onbezorgd, huppelt en vliegt hij, in gezelschap van zijn wijfje, onder vele plichtplegingen, den altijd versierden tempel door. En waarlijk, als een sieraad van de wouden, prachtig uitgedost als hij is, mag hij gerust de andere gevleugelde woudbewoners onder de oogen komen. Toch gaat het hem als den meesten stervelingen: een gevoel van eentonigheid schijnt hem wel eens te bevangen, vooral in den winter; dan verlaat hij de bosschen en zwerft hier en daar in kleine troepjes rond. Zodoende gebeurt het wel eens, dat hij op plaatsen gezien wordt, waar hij zich anders nooit vertoont. Bosch en boomen

¹ Ik werd nog in deze meening versterkt bij het lezen van een der werken van MÜLLER, waarin hij verhaalt hoezeer de jongen uit één nest — door de ouden bij hem zelf opgevoed — in grootte en stemgeluid verschilden; ook BECHSTEIN is volgens zijn schrijven van dat gevoelen.

Hetzelfde wordt nog gezegd van de barmisjs, waaronder ook een varieteit zou worden aangetroffen, bestempeld met den bijnaam van *rufescens*. BREHM echter zegt, dat het verschil zoo gering is, dat het niet in aanmerking kan komen. Iets van dien aard kan ik heden nog opmerken bij twee mannetjes-sijsjes; de eene is veel schooner dan de andere; het kinvlekje, dat bij de eene duidelijk is, is bij de andere bijna niet zichtbaar. Met het zwart op de kruin is het even zoo: men vindt daar een aanmerkelijk verschil van zwart; beiden heb ik al drie jaar gehad; het kunnen derhalve geen jonge vogels zijn.

blijven hem evenwel een ware behoefte; alleen wanneer het daar aan voedsel ontbreekt komt hij op den grond.

Volgens DE GAVERE moet de goudvink in 1830 in menigte in de provincie Groningen gezien zijn; hij broedt overigens in de provinciën Gelderland, Overijsel en N. Brabant. Verder komt hij voor in geheel Europa en in Noord- en Midden-Azie. Zoo men wil, verhuist hij geregeld van het noorden naar het zuiden en is dan derhalve een trekvogel.

In het begin van het trekken ziet men dikwijls eerst de mannetjes, later de mannetjes en wijfjes onder elkander. De goudvink nestelt zeer verschillend, van twee tot tien meter hoog, en legt vier of vijf eieren, die alleen door het wijfje worden uitgebroed.

In kooien paart hij zeer gewillig en legt zeer gemakkelijk eieren, maar is in het broeden heel grillig. Een paartje legde bij mij in de kooi in één zomer tot vijf eitjes toe, doch alle bij tusschenpoozen; van broeden was echter geen sprake, evenmin als van een nest te maken. Dit is zonderling genoeg, want nooit zullen zij elkander opzoeken, zonder voorzien te zijn van een strootje of wat dan ook, dat zij altijd dwars in den bek hebben. Toch bestaan er voorbeelden dat ze met gunstig gevolg gebroed hebben. Een groote voliëre met dennenboompjes schijnt hun een behoefte te zijn. Men doet het best, het mannetje weg te nemen als het wijfje zit te broeden; altijd volgens de ervaring van LINDOW, een liefhebber.

Het was te wenschen dat de goudvink even als de kanarievogel bij ons het burgerrecht als kooivogel verkroeg, door hen van geslacht tot geslacht in kooien te laten broeden; wie weet of dan hun zang ook niet door aanleeren aanmerkelijk kon verbeterd worden. Om zijne beminnelijke hoedanigheden was dit zeer aan te bevelen.

Anders is het met den appelvink; alhoewel een schoone vogel is hij toch minder aangenaam in de kooi. Buitendien is zijn natuurlijke zang en stem nog minder prettig dan die van den goudvink en is hij veelal bovendien plaagziek en onverdraagzaam voor andere vogels. Zoo verhaalt LENZ, dat hij eenmaal een appelvink had, die drie jaren in vrede bij broedende kanarievogels had geleefd, doch het vierde jaar begon hij mee te helpen, door nest, eieren en jongen te vernielen.

HERKLOTZ zegt van hem — hij bezat een paartje — dat zij zeer aangenaam voor het oog waren en zich net gedroegen als een paar jonggehuwden in de wittebroodsweken. Overigens, zoo zegt hij, had

hij veel onaangenaams door het morsen met het voeder, en de verpleger moest den vogel dankbaar zijn, wanneer hij de goedheid had zijn vervelende lokstem en gezang voor zich te houden.

Onze appelvink heeft zijn woonplaats in al de gematigde streken van Europa en Azië. De noordelijke grens van zijn gebied strekt zich uit tot Zweden en de zuidwestelijke provinciën van Europeesch Rusland. In Siberië, van het laagland van den Amur af tot aan de Europeesche grenzen, is hij een zomervogel. In Duitschland, even als bij ons, is hij dikwijls zwerfvogel en trekt derhalve heen en weer; in den winter komt hij voor als trekvogel uit het noorden; deze tochten schijnt hij soms door te zetten tot in zuidelijk Europa; — waarschijnlijk dat hij nog in 't noorden van Spanje broedt — vanwaar hij dan nog eens verder doorreist naar noordwest Afrika, namelijk Algiers en Marokko. BREHM zegt den appelvink nooit in Egypte te hebben aangetroffen.

De appelvink bemint boschrijke streken, maar vermijdt naaldboomen en ook bergachtige omgevingen. Bij ons in Nederland is hij, zoo ik meen, tamelijk zeldzaam en wel vooral in de noordelijke provinciën. ALBERDA heeft hem eens gezien in Leeuwarden; hij was daar in een der tuinen geschoten. In Gelderland daarentegen broedt hij en is er even als overal een lastige tuinbezoeker; vooral op de kersen heeft hij het gemunt. Het vleesch er van gebruikt hij niet, maar weet de pit behendig op den naad door te bijten. Lastiger nog wordt hij door zijn volharding in het plunderen van denzelfden tuin: heeft hij eenmaal een goed plekje gevonden, dan verhuist hij niet eer voor dat alles is vernield wat van zijn gading is; een goed getroffen schot alleen kan daar een einde aan maken. Dit is evenwel gemakkelijker gezegd dan gedaan, want vreesachtig van aard weet hij zich uitstekend te verschuilen.

Even als de groenvink zit de appelvink in den paartijd gaarne in de toppen van hooge boomen te zingen; als broedoord heeft hij dan ook het liefst een omgeving waar eenige van die boomen te vinden zijn. In tegenstelling van het kneutje, duldt hij dan geen ander op zijn gebied en verdedigt dit met de grootste hardnekkigheid.

Bij het begin van Mei of in April maakt hij een aanvang met het broeden en legt dan van drie tot vijf eieren; het mannetje lost hierbij in de middaguren het wijfje wel eens af. De jongen vliegen spoedig uit, doch behoeven nog langen tijd de zorg der ouden. Zooals sommigen meedeelen, broeden ze wel eens tweemaal.

Na den appelvink blijven ons nog de musschen ter bespreking over. Ik meen hier zeer kort te kunnen zijn. De huismusch toch is een vogel dien elkeen kent; brutaal en onbeschaamd, tevens sluw en voorzichtig, is de musch juist de vogel, die zich het meest in de nabijheid der menschen kan wagen. Geen wonder dus, dat men ze vindt overal waar iets te halen is.

Haar geboorteland strekt zich uit over geheel het noordelijk gedeelte der Oude wereld; eerst in Midden-Afrika en Zuid-Azië worden zij door een ander soort vervangen. In het zuiden bewoont zij Palestina, Beneden-Egypte, Algiers, Indië en Ceilon. Verder is de huismusch ingevoerd in Noord- en Midden-Amerika, Australië, Nieuw-Zeeland, Java enz.

Volgens *BURGERSDIJK* zou hij van het zuiden uit langzaam in het noorden opgedrongen zijn of zich hebben verspreid. Als een echte standvogel, bleef zij natuurlijk elk land, eenmaal daarheen verhuisd, bewonen, tenminste wanneer dat land het noodige voedsel opleverde.

Dit komt eenigszins overeen met de waarnemingen van een Noorweegsch natuuronderzoeker, *NORDVI* genaamd; deze beweert te Warangerfjord in Noord-Lapland verscheidene jaren achtereen eenige musschen gezien te hebben, die, na eenigen tijd te hebben rondgedoold, telkens weer verdwenen.

In zuidelijk Europa komen nog andere soorten van musschen voor, die uiterlijk veel op de huismusch gelijken, maar van nabij beschouwd wel degelijk in levenswijze en karakter een eigene soort uitmaken.

De wijze van nestelen van onze huismusch is te overbekend om er nog wat van te zeggen; het mannetje lost het wijfje bij het broeden af.

Dit zelfde doet ook een tweede soort de boommusch, die veel op de vorige gelijkt, doch iets kleiner is; deze nestelt echter in boomen, iets wat de huismusch niet doet.

De boommusch komt voor tot binnen de poolkringen, verder leeft zij in een groot deel van Azië, vooral in Japan. In Zuid-Europa is zij zeldzaam, soms vertoont ze zich in Noord-Afrika.

In Duitschland schijnt de boommusch zwerfvogel te zijn; ons vaderland verlaat zij in den regel des winters, althans het noorden.¹

Opmerkelijk moet het zijn hoe de boommusch de huismusch in Oost-Azië en Indië verdringt. De oorzaak hiervan moet grootendeels daarin

¹ Volgens *SCHLEGEL* is het een stand- of zwerfvogel; ook *BURGERSDIJK* beaamt dit.

liggen, dat zij zich daar ook meer bij de woningen ophoudt en misschien beter gelegenheid tot nestelen vindt. Haar wijze van nestelen heeft zij daar geheel veranderd, door op alle tijden van het jaar te broeden en bij elk broedsel niet meer dan twee eieren te leggen.

Als laatsten vogel, die de rei der vinkensoorten kan sluiten, noem ik nog even de rotsmusch. Ofschoon weinig in ons land voorkomende — hier en daar is zij wel eens gevangen — achtte ik het toch niet ondiensstig er nog een korte beschouwing over te geven.

Zoo zelden de rotsmusch in ons vaderland gevonden wordt, des te meer is zij in Spanje inheemsch, zoo ook in Algiers en op de Kanarische eilanden; zij is daar een algemeen bekende vogel. In Duitschland wordt zij alleen gevonden in rotsachtige streken, nestelende in de oude riddersloten en andere oude gebouwen; in Zuid-Frankrijk daarentegen moet de rotsmusch meer voorkomen.

In de zoo even genoemde zuidelijke landen vertoont zij zich, even als de andere musschensoorten, in steden en dorpen; toch houdt zij zich altijd op een afstand zoowel van andere vogels als van de menschen.

In Spanje nestelen zij van April af en leggen vijf tot zes eieren, die grooter zijn dan die der andere musschen; men weet nog niet met zekerheid of zij elkander bij het broeden ook aflossen. Het nest bestaat, volgens den ouden BREHM, uit zware halmen, boomschors, doek, lijnwaad, welke stoffen zeer slordig worden bij elkaar gevoegd, en van binnen aangevuld met veertjes, haren, wolvllokken enz. Het eenmaal gebouwde nest wordt jaren achtereen gebruikt en bij elke broeding weer een beetje opgeknapt.

Haar voedsel gelijkt veel op dat van onze musschen, en daarom is de rotsmusch als kooivogel ook gemakkelijk te houden; zij moet echter niet licht te vangen of te schieten zijn; even als onze musch krijgt men ze niet spoedig tweemaal onder schot.

Met den laatst geschetsten vogel hebben wij de rij gesloten waarvan wij de meesten met recht "onze vinken" kunnen noemen. Uit die korte beschouwingen — ik mocht niet uitvoeriger zijn — hebben we kunnen opmaken dat er nog al het een en ander valt op te merken. Het was dan ook te wenschen dat elkeen, die daartoe lust en gelegenheid heeft, er het zijne toe bijdroeg, door hunne handelingen niet alleen na

te gaan, maar er ook getrouw aanteekening van te houden; dan zouden wij door vergelijking een juister oordeel krijgen omtrent dingen, waarvan men nog niet zeker is, of die nog in 't duister liggen.

Een kleine kennismaking met die vrienden zal niemand berouwen: bij hen is het overal leven, overal poëzie. Of schuilt er geen poëzie in, een vogelnest in de groene bladen verscholen te zien, daar de vlugge jongen op den rand van het nest vroolijk te zien trippelen en fladderen, als om de eerste kracht voor hun toekomstig leven te beproeven? Of wel bij heeten zonnenschijn rustiger de schaduw opzoekend, hun door het groene loof in fantastische kleurschakeeringen aangeboden? Of is het minder dichterlijk, wanneer bij regen het kristalheldere water boven het nestje in gezellig gekletter van blad tot blad neervalt, den oudsten der jonge snaakjes, als een kleine waaghals, het neerdruijpende water als een eerste doopbad op zijn rugje te zien opvangen, of de hangende droppels als een lafenis hem mild geschonken afpikkend? Dikwijls dacht ik, bij het gezellig wegduiken der kleinen voor regen en zon, aan een landelijk hutje onder het loof verborgen, waarin een huisgezin eenvoudig en genoeglijk voortleeft, van 's werlds groote bewegingen onbewust. Maar bij nader denken bleek mij dat beeld niet juist te zijn; want zij, die vogeltjes, zijn voor zulk een rustig lot niet geboren; zij moeten leven in den volsten zin des woords; de taak hun opgedragen is niet gering; doch zij volbrengen die met opgeruimdheid, zoo als elk wereldburger dat doet, die zich op zijn standpunt te huis gevoelt.

Het duurt dan ook niet lang of onze kleine ploeters wippen, onder begeleiding der ouders, van hun wiegje af en dartelen het ruime leven in, onbezorgd voor de toekomst. Gelukkige wezens als ze zijn, leven ze daar niet alleen ten nutte van geheel de maatschappij, maar verhoogen nog bovendien het aesthetisch genot der menschen door hunne sierlijke bewegingen en door hun meestal prachtig gezang. Wij kunnen met recht zeggen dat zij de liefsten onder de schepselen zijn; geen wonder dan ook, dat menigeen verleid wordt die diertjes altijd bij zich te willen zien en ze daarom in kooien opsluit.

Wel is waar, niet altijd vindt men dan wat men wenschte; maar aan wien de schuld?

Hoe dikwijls heb ik mij niet geërgerd bij het zien van een vogel in een ruimte opgesloten, nauwelijks groot genoeg om er zich in te bewegen, en wiens gevederte zoo bevuild was, dat het mij eer deed denken aan een opgezet voorwerp, dat eerst een tijd lang voor onver-

schillige handen als speelpop had' gediend en dan later uit slijk en vuiligheid was opgehaald. Ik noem dit een schande, een groote ondankbaarheid, den mensch onwaardig; te meer daar zij, de mishandelde, nog hun schoonste liedje ten beste geven, tot, ja tot dat zij in kommer en ellende bijna al zingende wegwijnen!

Een echt liefhebber doet zulks niet. Hij beschouwt een vogel niet als een speeldoos, hij maakt van de natuur geen automaat, die voor eenige centen in beweging is te brengen. Ik voor mij vind het onverdraaglijk, een vogel te zien als een klomp vuiligheid; het is mij een gruwel als niet elk veertje zindelijk is en netjes op zijn plaats zit, zooals moeder natuur dat verlangt, volgens de orde overal bij haar terug te vinden. Een waar liefhebber geeft dan ook aan zijne zangers een ruimte groot genoeg om 'goed te kunnen zien wat een vogel is. En dit verdienen zij met recht. Vervroolijken zij niet reeds uwe kamer, als ge nog aan geen opstaan denkt, en zijn er niet vele zangers, die nog uwe avonduren veraangenamen na een dag van drukke bezigheden?

Zijn er onder de lezers, voor wie de kosten en ruimte geene beletselen zijn, dat zij zich dan een volière aanschaffen en zich door de weinige moeite niet laten terugschrikken, daar deze betrekkelijk zeer gering is en ruimschoots vergoed wordt. Mocht men dit betwijfelen, dan gelieve men mij nog even te volgen.

In het algemeen keurt elk mensch de voorwerpen door de natuur voortgebracht nog al een blik waardig; de meesten toch roepen bij het zien van een vogel, van een bloem: "welk een prachtige bloem! wat een sierlijke vogel!" of staan voor een oogenblik betooverd bij het lied van een of anderen kleinen zanger. Doch hoe dikwijls hoort men niet spoedig de vraag bij het zien van een vogel die niet zingt, een plant die niet bloeit: "zingt die vogel, bloeit die plant ook?" Anders is het hun blijkbaar de moeite niet waard een van beide aantekweeken of op te passen. Wat mag hier de reden van zijn?

In det gewonen regel komt die onverschilligheid voort uit de oppervlakkigheid van de beschouwers, door te geringe ontwikkeling van den schoonheidszin, in welke richting dan ook. Zij weten niet waarom iets schoon is: vandaar hun grilligheid; zij hebben nooit een dieperen blik in het natuurleven geslagen om haar geheim fluisteren door hunne zintuigen waar te nemen; zij verstaan de taal der vogelen niet, zij begrijpen niet de schoone kleuren en verwen der bloemen, het harmo-

nisch geheel, het harmonisch verband overal te vinden. Hoe zou het anders mogelijk zijn, vogels als onze vinken niet schoon genoeg te vinden, al zongen ze ook in 't geheel niet. Zijn daar geen kleuren genoeg aanwezig die menig oosterschen vogel zouden beschamen? Is daar de kleurenrangschikking niet voldoende om tot nadenken en studie aan te sporen?

Misschien dat sommige lezers, bij het woord "oostersche vogel" een begeerigen blik uit het boek hebben geslagen en gedacht: "was ik zoo rijk er een te bezitten!" Het zou mij althans niet verwonderen; wat vreemd is, wordt in de meeste gevallen gezocht; waarschijnlijk omdat het een verrassing geeft iets vreemds te zien, of dat men kan zeggen: "het is zeldzaam". Hoe is het anders mogelijk onze eigen inlandsche vogels voorbij te zien. Of is onze goudvink met zijn gloeiende roode borst, zijn zacht grijzen rug, afgewisseld door fluweelzwart en sneeuw-wit, niet schoon te noemen? Voeg daarbij den putter met zijn helder karmozijnrood kopje, boven omgrensd door zijchtig zwart, en deze kleuren weer gedeeltelijk gescheiden door een zacht wit, dat heerlijk afsteekt bij den zachtbruinen rug en rose-witte borst, weer netjes gescheiden door de zwarte vleugeltjes met goudgelen rand en op de einden als met zilvren paarlen bestrooid; zoo ook de staart, nog sterker uitkomend door het helder zacht wit van den buik. Ik geloof niet, dat de kleurenmengeling der pseudo-kardinalen of rijstvogels schooner is; zelfs het schreeuwend contrasteerend geel, rood en groen der papegaaien is niet te verkiezen; zij kunnen, het is waar, een korten tijd verrassen, verbluffen als ik het zoo noemen mag, maar die sterke kleuren passen voor onze natuur, voor ons grijs licht niet, zij zijn niet in harmonie met onze omgeving; wij hebben daarom die kleuren spoedig in ons geheugen geprent en dientengevolge zijn wij ze spoedig moede, zij laten niets aan de gedachte over.

Anders is het met onze vinken. Zie de eenvoudige musch, hoe algemeen ook; welk een harmonie ligt er in dat grijs, bruin, wit en zwart; zie de veertjes van de zwarte keel en bovenborst der mannetjes, en zoo gij meer afwisseling wilt, beschouw dan den gewonen slagvink, de robijn of bergvink. De groenvink en het sijsje maken zelfs geen uitzondering; hoe is hier niet gewoekerd met de eenvoudige gegevens van grijs, geel en zwart; in 't kort gezegd, het is een mengeling van kleuren, nu eens met alle soberheid tot een liefelijk geheel samenge-tooverd, en dan weer met kwistige hand aangebracht; het is alsof

wij hier een blik werpen op het palet van den Eeuwigen schilder, welke ons de overtuiging geeft dat de eenvoudige kleuren hier niet uit armoede, maar met diepe studie zijn bijeengezet.

Deze kleuren en teekening, volgens welke rangschikking zij geregeld zijn, zouden reeds een voor schoonheid gevoelig oog genoegzaam voldoen; de natuur echter kent in haar grootsch geheel geen bekrompenheid: houding, beweging, de vorming der groepen, zang, alles toont hier overvloed.

Heeft men een groote kooi, dan zijn de groepen altijd nieuw, altijd afwisselend, en ik tart den besten waarnemer, op éenen dag twee gelijke groepen aan te toonen. Bovendien wordt die afwisseling nog meer verhoogd door het eigenaardig karakter van elk der soorten.

Dat elke vogel een algemeenen karaktertrek heeft, zal voor velen wel niet nader betoogd behoeven te worden. Om dit waar te nemen, plaats ik mij voor mijn kooi, reeds vroeger beschreven. Ik neem een noot of amandel en maak die stuk. Men zal nu misschien meenen, dat dit gekraak nog niet is opgemerkt; kijk dan maar eens hoe die sijsjes daar, aan de traliën hangende, met begeerige blikken naar mijn handen zien, terwijl ik de pit in kleine stukjes verdeel om elk wat te geven. Nauwelijks houd ik een stukje tusschen vinger en duim in hun bereik, of een der sijsjes is met den buit verdwenen; hij gaat echter niet te ver, want zoodra het opgepeuzeld is, komt hij weer spoedig terug. Soms gebeurt het ook, dat ze blijven hangen, om, zoo het mogelijk was, nog een tweede stukje voor een ander bestemd er bij te nemen. Men ziet het reeds; het sijsje is begeerlijk en vertrouwelijk tevens, zoo niet onbedachtzaam, verleid door het lekker beetje.

De tweede die zich komt aanmelden is de putter; deze verloochent hierbij zijne meisjesachtige bescheidenheid niet; hij ontvangt het brokje met een zekere netheid, die ons voor hem innemt. Het schijnt, dat hij bewust is van zijn mooi kleedje; hij heeft iets van wat men wel eens noemt "een fatje". Zie die andere kleine schelmpjes daar eens ongeduldig en vertrouwelijk uitkijkende met hunne roode kopjes; aan hen geef ik nog het liefst in hunne kinderlijke argeloosheid; het zijn de barmsijsjes; dat zij ditmaal niet eerder gekomen zijn, ligt niet aan hunne vrees; jammer dat de kleur hunner lieve kopjes na de eerste ruïing niet weer terug komt.

Na dezen laat zich de heidebarm zien; deze steekt blijkbaar bij de anderen af; hij doet alsof hij minder beschaafd is; zijn vorm is dan

ook minder bevallig; hij heeft iets dorperachtigs, iets schuchters in zich. "En de goudvink, waar blijft die?" zoo hoor ik sommigen al vragen. Een weinig geduld, lezer. Deze, in plaats van onmiddellijk van het aangeboden te gebruiken, begint kabaal te maken om de anderen er af te houden, bijt dezen en genen weg en vergeet bij al die drukte zelf wat te halen, tot ten laatste, wanneer elk wat heeft en hij niemand meer heeft af te bijten, ook hij zich aandient; want hij is te dom-deftig om het een anderen vogel af te kapen, zooals de berg- en slagvink dat doen. De laatstgenoemde gaat daarbij echter veel bescheidener te werk dan de eerste; hij deelt wel eens al loopende een snavelhout uit, maar blijft bij die kleine overweldiging altijd een zekere zwierigheid bewaren; het is de lompe aanval niet van den bergvink. Deze pakt als een onbegrijpelijk domme indringer den boel aan; het recht van eigendom schijnt bij hem een ongekende zaak te zijn, hij doet alsof er buiten hem geen anderen in de wereld waren. In ronde woorden gezegd: ik haat dezen vogel, hoe schoon ook in de kleeren: het is de lompe onbeschaamdheid in persoon.

Geheel anders gedragen zich de robijn en de groenvink. De robijn, het is waar, heeft er wel erg in, wat er gaande is; hij waagt toch niet mijne vingers aan te raken, maar houdt zich van verre, als een nog onbedreven bedelaar, zich vergenoegende met hetgeen anderen in hunne gulzigheid hebben laten vallen.

De groenvink daarentegen is niet maatschappelijk genoeg; hij komt pas later, als het algemeene peuzelen zijn aandacht trekt; gelukkig voor hem, als de bedeeeling een beetje mild is uitgevallen!

Dat de huismus haar aandeel krijgt, spreekt als van zelf; een wereldburger als zij, komt altijd aan den kost. Bescheidener is het boom-muschje; ofschoon zij wel een broertje of zusje van de vorige gelijkt, ziet men toch bij den eersten blik dat zij van een fijnere famielje afkomstig is.

Wat den appelvink betreft, van dezen kan ik bij ondervinding niets zeggen, zij zijn bij ons in 't noorden te zeldzaam. BECHSTEIN zegt daarvan, dat hij niet te verdragen is, als een geweldig vreter en een vervelende zanger of schreeuwer. BREHM echter beveelt hem nog al aan, als een ernstige en waardige vogel, die spoedig mak wordt en zich tegenover andere vogels nog al verdraagzaam toont, altijd wanneer zijn schotel goed voorzien is. Gelukkig is hij op het eten niet heel kieskeurig.

Met het voorgaande hebben wij ten minste toch iets gezegd. Doch om het voor en tegen van iemand te beschouwen, is het noodig hem in verschillende toestanden te zien. Zoo ook bij de vogels.

Het spreekt van zelf: daar mijn gasten den kost voor het eten hebben; blijft hun nog genoeg tijd over om eens gezellig met elkander te zitten keuvelen of een algemeen concert te doen hooren. Hier ook blijft elk zich gelijk.

Een der babbelachtigste is wel het sijsje: deze fraselt en zwettert maar door, ten minste als het maal niet al te lekker heeft gesmaakt en dit soms een dutje ten gevolge heeft: op dieet te leven, daar houdt hij niet van. Is hij nog al matig geweest, dan duurt het niet lang of onze sijs begint zijn druk gezang, dat kunstloos en zonder erg wordt voorgedragen, maar voor een rustteeken gewoonlijk in een vervelende noot eindigt.

Beter zanger is de robijn; hij doet zich dan ook beter gelden; men kan het zijn houding aanzien: zijn zang is ingestudeerd en het kost hem meer moeite, alhoewel hij er niet karig mede is. Even als het sijsje is hij zijn kost wel waard; het zijn solisten van het koor, die iets beteekenen.

Onder dezen behoort ook de slagvink; ik voor mij echter kan over zijn milden zang niet te zeer roemen: in mijn volière zingt hij weinig, en dan alleen nog des zomers; hij schijnt bij het concert niet rustig te zijn, springt gedurig heen en weer, zet de kuif op en laat dan zijn "pink pink" hooren, dikwijls tot ergernis van de anderen, omdat zijn geroep niet altijd even goed intoneert; hij schijnt daar niet op zijn gemak te zijn.

Beter op zijn gemak is de goudvink. Als hoofdzanger kan hij niet medegerekend worden; hij behoort tot de dilettanten die zich veel verbeelden; zij doen hun voordracht met veel beweging gepaard gaan en nemen, omdat hun natuurlijk orgaan niets bijzonders heeft, van anderen meestal iets over, wat zij dan als eigen werk voordragen. Zelfs het wijfje waagt er zich soms aan, maar kan het niet verder brengen dan een gedeeltelijk octaaf in dezelfde orde af te zingen.

Als vulstemmen komt het heidebarmpje het eerst in aanmerking; zijn geluid is niet onaangenaam; toch verraadt het weer zijn minder goede opvoeding; zijn gezang is natuurlijk maar minder beschaafd; aan mildheid ontbreekt het hem evenwel niet, evenmin als het barm-sijsje; zijn gezang is lief en zacht als de vogel zelf.

Als zangers van minder gehalte moeten genoemd worden: de groenvink, de bergvink en de huismusch. De eerste doet tusschenbeide, hoewel matig, toch nog een goed gezang hooren; de bergvink evenwel is onverdragelijk, omdat hij, even als de huismusch, een stem heeft als een oude vrouw, maar als een vrouw die zich verbeeldt het schoone van haar jeugdige stem nog niet verloren te hebben. Ook hier is hij weer als of er buiten hem niemand leefde of zong; het hindert hem blijkbaar niet, al ontstemt hij ook geheel het koor; hij soleert maar door.

De huismusch neuriet maar wat mee, en is meer toevoorder dan medewerker; zij schijnt van het onaangename van haar stem bewust te zijn; zij houdt zich verstandig neutraal.

Volgens mededeeling van anderen moet de rotsmusch nog al bevattelijk zijn om aangeleerde liedjes goed voor te dragen. Dat de goudvink, robijn en heidebarm dit ook kunnen, weet bijna ieder; de laatste echter in mindere mate.

Mijn goudvink, die niets geleerd had, heeft gedeeltelijk het gezang van den robijn aangenomen.

In weerwil nu van dit gemengd koor van artisten, dilettanten en stumpers, geeft het geheel toch een aangename indruk, vooral des voorjaars, wanneer alles buiten nog guur en koud is; dan kan het bij den minsten zonneshijn een gekweel zijn als in een heerlijk bosch in den zomer, en men moet al heel ongevoelig zijn, om niet aangenaam opgewekt te worden en zich dankbaar tot de kleine zangers te voelen aangetrokken.

Hot is waar, het valt niet te ontkennen dat dit leven in verhouding tot de vrije natuur nog al verschilt. Toch neemt dit niet weg, dat elke vogel, die voldoende ruimte heeft in een kooi en goed opgepast wordt, zijn karakter evenwel behoudt; de meesten bewaren hun vrije wijze van doen, zooals zij dit van den beginne af vertoonden.

De behandeling kan voor alle vogels niet gelijk zijn; de sijsjes en putters onder anderen, die zich uitstekend tot kooivogels leenen, zijn niet zoo gemakkelijk in te burgeren; velen van hen gaan te gronde alvorens zij gewend zijn; het is een soort van heimwee dat hen schijnt te overvallen. Dikwijls is ook het vreemde voedsel als oorzaak daarvan te beschouwen.

Om goed te slagen is het raadzaam hun eerst kleine zaadjes te geven, zooals maanzaad of elzenknoppen, als men die kan krijgen. Verder moeten ze niet alleen zitten; een vogel gewent gemakkelijker in gezelschap

van een ander. Deze wijze van doen heeft in een groote kooi zijn bezwaren; vooreerst omdat de andere vogels dan van het dure en moeielijk te verkrijgen zaad gebruiken, en, wat het ergste nog is, dat bij het zien van een vreemden vogel de anderen wild en angstig rondvliegen; de nieuweling doet in de meeste gevallen dit eerst, doch zoo maakt de een den ander angstig. Deze wildheid kan dagen duren, als de boel eenmaal verbruid is.

Om dit te overwinnen of te voorkomen, neemt men eenvoudig een klein open kooitje en zet dit, met den vogel er in, in de groote kooi. Dit heeft een dubbel voordeel: de gevangen vogel zit dan rustiger, gaat spoediger aan het eten en gewent aan de anderen. Deze wijze van installeeren is voor de meeste vogels het verkieselijkste: in dien tusschentijd heeft men dan nog gelegenheid hen op het gewoon voeder te brengen. De tijd, hiervoor noodig, is ongelijk; voor den moeielijkst te gewinnen vogel zijn een veertien dagen, voor andere zijn twee dagen dikwijls al voldoende. Men doet goed, na het loslaten, het kooitje nog wat open te laten staan, totdat de nieuwe gast aan den gemeeneen schotel goed te huis is.

Bij eenige vogels heeft het gewinnen weinig moeielijkheid, zooals bij het barsijsje; dit gaat dadelijk in doen en laten te werk alsof het voor de kooi geboren was; andere, b. v. de robijn en heidebarm, toonen ook spoedig eenig vertrouwen tegenover den verpleger. Met den slagvink is dit anders, deze is moeielijk goed te temmen; in een groote kooi behoudt hij vaak een wilde onstuimigheid, vooral als er iets gebeurt dat hem vreemd is. Ook is het dikwijls een echte twistzoeker. In dit geval kan men niet beter doen dan den rustverstoorder te verwijderen, want op beterschap heeft men zelden te hopen.

Met deze kleine wenken maak ik een einde aan mijn schrijven. Ik zeg dit, omdat ik nog gaarne eenige bladzijden bij mijne vinken zou willen vertoeven, doch ik zou de bestemming van dit opstel uit het oog verliezen. Ik zou u anders nog een kijkje laten nemen bij het ontwaken; hoe sommigen, bij het wakker worden, eerst de beide vleugeltjes rekken, daarna den linkerpoot onder den linkervleugel brengen, nog eens de vleugels naar omhoog slaan en dan weer den rechterpoot onder den rechtervleugel uitsteken; hoe zij dan nog eenige malen versuft rondkijken, nog eens rekken, en dan onder luid geroeop de kooi rond vliegen. Ik zou u hen nog kunnen schetsen in hunne liefdesavonturen, hoe zij elkander het hof maken, hoe sommige jongeheeren op

een onbeleefde wijze door de dames worden afgewezen, hoe elke soort zijn wijze van vrijen heeft. Doch genoeg, hij die er nog geen onder-vinding van heeft zal voldoende gezien hebben, dat onze vinken niet alleen een aangename, maar tevens ook eene nuttige verpozing opleveren. Dat véle liefhebbers dit mogen inzien is mijn wensch!

Sappemeer 1877.